

ศิลปะสื่อภาพถ่าย: ความรุนแรงในความสงบ¹

PHOTO-MEDIA ART: SILENT VIOLENCE

วรพรรณ สุรัสวดี

Worapun Surasawadee

สาขาทัศนศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย

Visual Arts, Faculty of Fine and Applied Arts, Chulalongkorn University, Bangkok, Thailand

worapun_s@yahoo.co.th

บทคัดย่อ

การวิจัยสร้างสรรค์ ศิลปะสื่อภาพถ่าย: ความรุนแรงในความสงบ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา วิเคราะห์ปัจจัยสังคมปัจจุบันที่ก่อให้เกิดความรุนแรง ความรู้สึกไม่ปลอดภัยในกรุงเทพมหานคร ตอนกลางคืน นำมาสร้างสรรค์ผลงานภาพถ่าย โดยถ่ายทอดบรรยากาศสถานที่ที่กระตุ้นการรับรู้ ความรุนแรง ความรู้สึกไม่ปลอดภัยในกรุงเทพมหานครที่เงียบสงัดยามค่ำคืน ขั้นตอนวิจัย 1) ศึกษา รวบรวมแนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวกับการรับรู้ ความกลัว อาชญากรรม ข้อมูลข่าวสารและลักษณะพื้นที่ ที่เคยเกิดเหตุอาชญากรรม ศึกษาศิลปะภาพถ่ายของศิลปินด้านรูปแบบ แนวคิด ความงาม และการสื่อความหมาย 2) เลือกสถานที่และลงพื้นที่ 3) สร้างสรรค์ผลงาน 4) พัฒนาผลงาน 5) วิเคราะห์ สรุปและอภิปรายผลงาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) การรับรู้ข่าวสารจำนวนมากทำให้รู้สึกหวาดกลัวต่อภัยอาชญากรรมเพิ่มขึ้น และสภาพแวดล้อมกระตุ้นความรู้สึกได้โดยไม่ต้องมีสิ่งที่เกิดขึ้นจริง 2) การสร้างสรรค์ที่สมจริง กระตุ้น การรับรู้ความรุนแรง ความรู้สึกไม่ปลอดภัยของผู้ชมได้ 3) เทคนิคต่อภาพ เป็นพาโนรามา ขยายมุมมองในการรับรู้โดยขนาดภาพใหญ่ทำให้ผู้ชมรู้สึกเหมือนเข้าไปมีส่วนร่วมอยู่ในภาพและเกิดการรับรู้

1 บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ในหลักสูตรศิลปกรรมศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาทัศนศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยมีรองศาสตราจารย์กมล เผ่าสวัสดิ์ เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ขึ้น และ 4) บริบทและสิ่งเร้าที่ช่วยกระตุ้นความรู้สึกกลัวในความรุนแรง ประกอบด้วยสภาพแวดล้อมบางอย่างที่สื่อถึงการขาดการดูแล เช่น อาคารที่มีสภาพเสื่อมโทรม รกร้าง ภาพกราฟิตี หรือขยะ และการเพิ่มความชัดเจน ของพื้นผิวช่วยให้สื่อความหมายได้ดียิ่งขึ้น

คำสำคัญ: ศิลปะสื่อภาพถ่าย ภาพถ่าย ความรุนแรง ความสงัด

ABSTRACT

Research of Photo-media Art: Silent Violence aims to study factors that stimulate violence in Bangkok at night. The project presents harmful and dangerous atmosphere in some places in Bangkok through photos. The Research Processes are 1) Collect and study theories, ideas, and researches about how people perceive and fear of crimes, geographic and other information of places that crimes had been committed, photographic art about beauty and presentation 2) Observe and select places 3) Create the Photo-media Art 4) Improve and enhance and 5) Analyze, summarize, and debate.

The Research Result are 1) The perception of crime news creates and increase fear of crimes. Moreover, bad environment of places can also stimulate fear of crimes without any real crime case in their areas. 2) The research that clearly show risky places in Bangkok can stimulate fear of crimes and violence among audiences. 3) Stitching images into panorama can enhance audience's perception and engagement toward the dangerous atmosphere in those images. 4) Some signs such as, shabby buildings and house, graffiti on walls, and plenty of garbage on footpath and road are contexts and incentives that stimulate fear of violence.

Keywords: photo-media art, photography, violence, silent

บทนำ

ภาพถ่ายไม่ได้เป็นเพียงการสะท้อนสิ่งที่อยู่ตรงหน้าออกมาเท่านั้น แต่ยังเป็นสื่อศิลปะที่สามารถถ่ายทอดอารมณ์หรือบรรยากาศของภาพให้มีความงาม ความสมจริง กระตุ้นการรับรู้และความรู้สึกของผู้ชมได้เป็นอย่างดี ภาพถ่ายเป็นการนำองค์รวมทางศิลปะซึ่งเป็น

ความรู้พื้นฐานสำคัญของการถ่ายภาพมาปรับใช้กับวิธีการแสดงออกของตน (Sanasen, 2010) และยังเป็นสื่อสมัยใหม่ทางวิทยาศาสตร์ที่มีวิวัฒนาการก้าวหน้า การถ่ายภาพจึงถือว่าเป็นเครื่องมือหรือเทคนิคในการสร้างงานศิลปะวิธีหนึ่ง (Mukdamanee, 2010) ที่ทำให้ผู้ชมเข้าใจ

เรื่องราวได้รวดเร็ว และภาพถ่ายจึงเป็นภาษาสากลที่มีความหมายในตัวเองสามารถสื่อสารได้โดยไม่ต้องใช้ตัวหนังสือ มีความถูกต้องแม่นยำที่บันทึกเหตุการณ์ขณะนั้นทันทีและคงอยู่ได้นาน (Setthawat, 2007) การถ่ายภาพเป็นการสื่อสารที่มีผลต่อการรับรู้และมีประสิทธิภาพในการสร้างการจดจำ แต่ภาพถ่ายที่สามารถสื่อความหมายได้ดีต้องใช้เทคนิคและศิลปะในการถ่ายภาพเพื่อแสดงออกถึงความรู้สึกและอารมณ์ของภาพได้ชัดเจนขึ้น ภาพถ่ายจึงเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ (Jaruwannakorn, 2005) และเป็นอุปกรณ์หนึ่งที่จะสื่อให้เห็นถึงอารมณ์ ความรู้สึกในการถ่ายทอดออกมาเป็นงานภาพถ่าย เช่น แนวทางในการถ่ายภาพเมือง (cityscape photography) ของ จอน ดีเบอร์ (Jon Deboer) ชื่องานชุด Mysterious Silhouettes Along Detroit's Dark City Streets ที่ถ่ายทอดบรรยากาศลึกลับของเมืองโดยคิดว่าตนเองเป็นพวกถ้ำมอง ใช้รูปแบบเป็นภาพขาวดำที่มีความตัดกันของแสงสูง (high contrast) สื่อถึงบรรยากาศลึกลับยามค่ำคืนส่งผลให้เกิดความรู้สึกด้านลบ ของกรุงลอนดอนและผู้คนหลังเวลาเที่ยงคืน ว่ามีความแตกต่างจากเวลากลางวันที่มีผู้คนหนาแน่นและวุ่นวาย ผลงานของ ชิโยดะ วาร์ด (Chiyoda Ward) ศิลปินญี่ปุ่น ชุดภาพผลงานชื่อ Recommend for walking at night 107 "Pictorial, Maruzen Alley" ถ่ายภาพบรรยากาศของสถานที่ต่างๆ ในโตเกียว ถ่ายทอดบรรยากาศของซอยที่อยู่ใกล้กับสถานีรถไฟใต้ดิน ยูระคุโช (Yurakucho) เป็นผลงานภาพถ่ายซึ่งเป็นภาพที่ไม่มีคน สถานที่ที่ดูไม่เป็นระเบียบ แสดงให้เห็นว่าบริเวณนี้มีบรรยากาศน่าอัศจรรย์

เพราะระบบระบายอากาศไม่ดีและสิ่งฝุ่นผงมากมาย ในปี พ.ศ. 2558 กรุงเทพมหานครมีจำนวนประชากรมากที่สุดในประเทศจำนวน 5,696,409 คน เป็นศูนย์กลางของกิจกรรมต่างๆ ทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง การลงทุน การตั้งถิ่นฐาน ประกอบอาชีพ การท่องเที่ยว คนจำนวนมากตัดสินใจย้ายเข้ามาอยู่กันอย่างหนาแน่น กรุงเทพมหานครจึงเป็นศูนย์รวมของผู้คนมากมายหลากหลาย เกิดเป็นปัญหาหลายด้าน เช่น การอยู่อาศัย การประกอบอาชีพ การเดินทาง ซึ่งจะมีผลต่อปัญหามลพิษ จราจร ยาเสพติด อาชญากรรม มีผู้คนทำงานและใช้ชีวิตทั้งในเวลากลางวันและกลางคืนจนดูประจักษ์ว่าเป็นเมืองที่ไม่เคยหลับ อย่างไรก็ตาม เมื่อถึงเวลากลางคืนที่ผู้คนบางตา จะพบว่ามีย่านพื้นที่ที่ดูเปลี่ยว น่ากลัว โดยเฉพาะบริเวณตรอกซอยต่างๆ ที่ปราศจากไฟส่องสว่าง ยิ่งความเจริญทางเทคโนโลยีมีบทบาทต่อคนในสังคมมากขึ้น รูปแบบการประกอบอาชญากรรมก็ยิ่งเพิ่มความรุนแรงซับซ้อนไปด้วย ดัชนีวัดความหวาดกลัวภัยอาชญากรรมจึงเป็นตัวชี้วัดสำคัญในด้านคุณภาพชีวิตของคนในสังคม (Research Division of Office of Police Strategy, 2016) ดังเช่นข้อมูลจากสถาบันเศรษฐศาสตร์และสันติภาพหรือ ไออีพี (The Institute for Economics and Peace: IEP) ได้เปิดเผยผลสำรวจในปี พ.ศ. 2559 ว่าประเทศไทยเป็นเมืองที่มีปลอดภัยลดลง เพราะได้อันดับที่ 125 ของโลกจาก 163 อันดับเป็นอันดับที่ 17 ในเอเชียแปซิฟิกจาก 19 อันดับ คะแนนลดลงมา 0.049 คะแนน (The Institute for Economics and Peace, 2016)

จากข้อมูลจะเห็นว่ากรุงเทพมหานคร ยังคงมีการเกิดอาชญากรรมหลายรูปแบบ กลุ่มที่เกิดมากที่สุด คือ คดีประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน โดยสถานที่ที่เป็นเส้นทางเปลี่ยว พื้นที่สาธารณะ ที่พักอาศัยที่บุคคลภายนอกเข้าออกได้ง่าย พื้นผิวถนนทางเดินเท้าที่ไม่เรียบร้อย มุมอับ ลับตาคนและมุมมืดเป็นส่วนหนึ่งของการเกิดอาชญากรรม ทำให้คนในสังคมยังมีความกลัว ต่อภัยอาชญากรรม และการรับรู้ข้อมูลข่าวสารอาชญากรรมไม่ว่าจะเกิดกับตนเอง รับรู้จากบุคคลอื่น หรือจากสื่อเป็นปัจจัยที่มีผลต่อความหวาดกลัวอาชญากรรม แต่พฤติกรรมที่แสดงออกของแต่ละบุคคลไม่เท่ากันขึ้นอยู่กับทัศนคติ ความเชื่อส่วนบุคคล (Research Division of Office of Police Strategy, 2016)

อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยพบว่า การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับอาชญากรรมเรื่องการปล้น จี้ชิงทรัพย์ ช่มชู้ การทำร้ายร่างกาย หรือข้อมูลเกี่ยวกับวิธีการระวังตัวและป้องกันตัวจากแหล่งต่าง ๆ เช่น ไม่ควรไปยังจุดเสี่ยง ระวังตระเวน กระเป๋า การสังเกตสิ่งรอบตัวตลอดเวลา การล็อกประตูหน้าต่างที่ขึ้นรถ ยิ่งรับรู้ข้อมูลมากเท่าไร กลับส่งผลให้เกิดความกลัวมากขึ้น จนกลายเป็นความหวาดระแวงที่เกิดจากจินตนาการมากกว่าความเป็นจริง โดยเฉพาะเมื่อต้องอยู่ในพื้นที่เปลี่ยวยามค่ำคืน ความกลัวดังกล่าวสอดคล้องกับแผนแม่บทของกรมตำรวจ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2535 - 2539) ในแผนความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สิน ที่กล่าวว่าการรับรู้ข่าวสารจำนวนมากมีส่วนทำให้ความรู้สึกหวาดกลัวต่อภัยอาชญากรรม

ของประชาชนเพิ่มสูงขึ้น (Research Division of Office of Police Strategy, 2016) เพราะมนุษย์สามารถรับอิทธิพลจากสิ่งที่รับรู้มากกว่าสิ่งที่เกิดขึ้นจริง หากมีความรู้หรือประสบการณ์เดิมมาก จะทำให้สามารถตีความได้อย่างรวดเร็วเสมือนจริงมากยิ่งขึ้น (IBS Center for Management Research as cited in Intuyos, 2013)

ความกลัวเป็นความรู้สึกที่เกิดขึ้นกับมนุษย์ทุกคนที่เกิดจากประสบการณ์ทางตรง และประสบการณ์ทางอ้อมที่ได้จากการได้รับข้อมูลข่าวสารหรือเกิดจากพันธุกรรม ตามทฤษฎีลำดับขั้นแรงจูงใจของมาสโลว์ มนุษย์มีความต้องการขั้นพื้นฐานเป็นแรงจูงใจในลำดับที่ 2 คือ ความต้องการความปลอดภัยต่อตนเองและทรัพย์สิน เมื่อไม่ได้รับการตอบสนองจะทำให้เกิดการผวาหรือความกลัวเนื่องจากมีความไม่มั่นคงเพียงพอ (Maslow as cited in Keawkungwan, 2008) ความกลัว คือความรู้สึกถึงความไม่ปลอดภัยว่าอาจจะมีอันตรายบางอย่างเกิดขึ้น

ในการวิจัยนี้มุ่งศึกษาเรื่องของความกลัวภัยอันตราย นอกจากประสบการณ์ การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ความมั่นใจเรื่องการบริหารงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ และความสัมพันธ์กับเพื่อนบ้านแล้ว สิ่งเร้าเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่กระตุ้นให้เกิดความรู้สึกกลัวคือช่วงเวลา โดยช่วงเวลาที่ทำให้เกิดความรู้สึกหวาดกลัวมากที่สุดคือเวลากลางคืนหลังเที่ยงคืน (00.01 น. - 06.00 น.) สิ่งเร้าที่สอง คือ บรรยากาศลักษณะของสภาพแวดล้อม ไฟส่องสว่าง มุมอับลับตา ความไม่เป็นระเบียบสภาพบ้านเรือนที่เสื่อมโทรม วัตถุหรือร่องรอย

ขยะ กราฟฟิตี้ เป็นต้น (Lorence et al., 2013; Nienvitoon, 2012; Chummanikul, 2000) และยังขึ้นอยู่กับลักษณะหรือความสามารถในการรับรู้ของแต่ละบุคคล ทั้งด้านกายภาพ ความคิด อารมณ์ ค่านิยม หรือแรงจูงใจ (Intuyos, 2013)

การรับรู้ (perception) คือ กระบวนการตีความ ประมวลข้อมูลต่าง ๆ ต่อสิ่งเร้าที่อยู่รอบตัวโดยผ่านอวัยวะรับความรู้สึกแล้วเกิดการกระทำต่อสิ่งเร้าที่มากระตุ้นได้ทั้งภายในและภายนอก (Noppaked, 1997; Meechart, 2001) ร่วมกับการใช้ประสบการณ์เดิมแปลความหมายต่อสิ่งที่ผ่านประสาทสัมผัสแล้วเกิดความรู้สึกเกิดการตีความหมาย โดยจะคาบเกี่ยวกับความเข้าใจ ความรู้สึก ความคิด ความจำ การเรียนรู้ ความเข้าใจ การตัดสินใจ และจึงเกิดการกระทำ (Suwansang, 1997) โดยสิ่งที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ขึ้นอยู่กับความต่างกันของภูมิหลัง ประสบการณ์ ลักษณะบุคคล การเปลี่ยนแปลงของสิ่งต่าง ๆ (Tarapod & Sirisuk, 2002) ส่วนอุปสรรคที่ส่งผลต่อการรับรู้ คือ อคติ การมองภาพรวม ความคาดหวังและการกล่าวโทษผู้อื่น (Meechart, 2001)

ดังนั้น การรับรู้ความกลัว คือ การตีความเมื่อได้รับสิ่งเร้าร่วมกับประสบการณ์ ข้อมูลความรู้ที่มีอยู่ แล้วเกิดความรู้สึกไม่ปลอดภัย ยิ่งได้รับข้อมูลมากยิ่งทำให้เกิดความกลัว แต่ในขณะเดียวกันก็ไม่ได้ขึ้นอยู่กับการรับข้อมูลเท่านั้น แต่ขึ้นอยู่กับสิ่งเร้าด้วย คือ บรรยากาศและสภาพแวดล้อม สอดคล้องกับ Park (2008) ได้ศึกษาปัจจัยทางสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลทางจิตวิทยาต่อคนเดินถนนจนทำให้เกิดความกลัวอาชญากรรม คือ

ทางแคบ มุมอับ ขยะ ถังขยะ และบุคคลที่มีท่าที่คุกคาม จนเกิดเป็นพฤติกรรมการเดินหลีกเลี่ยงสิ่งเหล่านั้น และ Lorence et al. (2013) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความกลัวอาชญากรรมกับสิ่งแวดล้อมพบว่า สภาพแวดล้อมหรือสัญลักษณ์บางอย่างที่สื่อถึงการขาดการดูแล เช่น ฝุ่น ภาพกราฟิติ ขยะ กระแจกแตก หรืออาคารบ้านเรือนที่มีสภาพเสื่อมโทรม รกร้าง นั้นส่งผลให้เกิดความกลัวอาชญากรรม ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสรุปได้ว่าสภาพแวดล้อมสามารถกระตุ้นให้เกิดความกลัวได้โดยไม่ ต้องขึ้นอยู่กับสิ่งที่เกิดขึ้นจริง แต่สามารถใช้สิ่งเร้าเพื่อกระตุ้นให้เกิดความกลัวได้

ทฤษฎีการเข้าใจภาพ (cognitive) จะเกิดขึ้นหลังจากผู้รับสารมองเห็นภาพและเกิดความเข้าใจภาพนั้นๆ โดยการเข้าใจสิ่งต่างๆ เกิดจากความรู้พื้นฐานหรือประสบการณ์กับความสามารถในการตีความของแต่ละบุคคล โดย แคโรลิน บลูมเมอร์ (Carolyn Bloomer) กล่าวว่า การรับรู้และการตีความสิ่งรอบตัวอาศัยปัจจัย 9 ประการ ดังนี้ (Carolyn Bloomer as cited in Peter, 2006) 1) ความทรงจำ (memory) นำมาเปรียบเทียบกับสิ่งใหม่ที่ได้รับรู้ซึ่งมีความทรงจำเชิงบวกและเชิงลบ ทั้งความหมายเชิงรูปธรรมและนามธรรม โดยประสบการณ์จะช่วยให้อำนาจได้ยาวนานยิ่งขึ้น 2) ความสามารถในการมองเห็นภาพ (projection) ขึ้นอยู่กับประสบการณ์และจินตนาการ 3) การคาดหวัง (expectation) มนุษย์มักมองเห็นในสิ่งที่ต้องการและคาดหวังว่าจะเห็น ถ้าสิ่งนั้นไม่เป็นดังที่คาดหวังอาจจะเกิดปฏิกิริยาตอบโต้ในทางลบ

- 4) การเลือกสรร (selectivity) การมองภาพที่มีรายละเอียดมาก ผู้ดูจะเลือกเฉพาะภาพที่ต้องการและที่เหลือจะกลายเป็นพื้นที่ภาพรวม
- 5) พฤติกรรม (habituation) การรับรู้ต้องฝึกหัดให้เป็นคนช่างสังเกตสิ่งรอบตัว
- 6) สิ่งเร้า (salience) คือสิ่งที่สามารถดึงความสนใจได้
- 7) การกำหนดจุดสนใจ (dissonance) จะต้องพิจารณาองค์ประกอบหลักและรองของภาพ
- 8) วัฒนธรรม (culture) วัฒนธรรมมีอิทธิพลต่องานศิลปะ มักเป็นแรงบันดาลใจในการทำงาน
- 9) คำ (words)

จากข้อมูลข้างต้นดังกล่าวเป็นแรงบันดาลใจที่ทำให้สร้างผลงานศิลปะสื่อภาพถ่าย: ความรุนแรงในความสงบ ที่ต้องการแสดงความรู้สึกไม่ปลอดภัยในบรรยากาศของกรุงเทพมหานครตอนกลางคืน สร้างสรรค์ผลงานศิลปะสื่อภาพถ่าย โดยถ่ายทอดบรรยากาศของสถานที่ที่เข้าไปแล้วทำให้เกิดความรู้สึกกลัว อันตรายที่จะเกิดต่อชีวิตและทรัพย์สิน อ้างอิงลักษณะสถานที่ที่เคยเกิดเหตุอาชญากรรม ลักษณะของพื้นที่เสี่ยงในกลุ่มคดีประทุษร้ายต่อชีวิต ร่างกาย เพศ และกลุ่มคดีประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน ผ่านการสร้างสรรค์ผลงานถ่ายทอดแนวคิดด้วยศิลปะภาพถ่าย เพราะภาพถ่ายเป็นสื่อกลางของการถ่ายทอดอารมณ์ ความรู้สึกทัศนคติความรู้และประสบการณ์ถือเป็นกระบวนการสื่อสารระหว่างผู้ส่งและผู้รับสื่อ

(Chayawatana, 2001) เพื่อกระตุ้นให้เกิดการรับรู้ถึงความรุนแรงไม่ปลอดภัยที่อยู่ในความสงบของสถานที่ต่าง ๆ ในกรุงเทพมหานครยามค่ำคืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษา วิเคราะห์ปัจจัยของสังคมยุคปัจจุบันที่ก่อให้เกิดความรุนแรง ความรู้สึกไม่ปลอดภัย ในบรรยากาศของกรุงเทพมหานครตอนกลางคืน
2. เพื่อสร้างสรรค์ผลงานศิลปะสื่อภาพถ่าย โดยถ่ายทอดบรรยากาศของสถานที่ให้กระตุ้นการรับรู้ถึงความรุนแรง ความรู้สึกไม่ปลอดภัย ในกรุงเทพมหานครที่เงียบสงัดยามค่ำคืน

ขอบเขตของการวิจัย

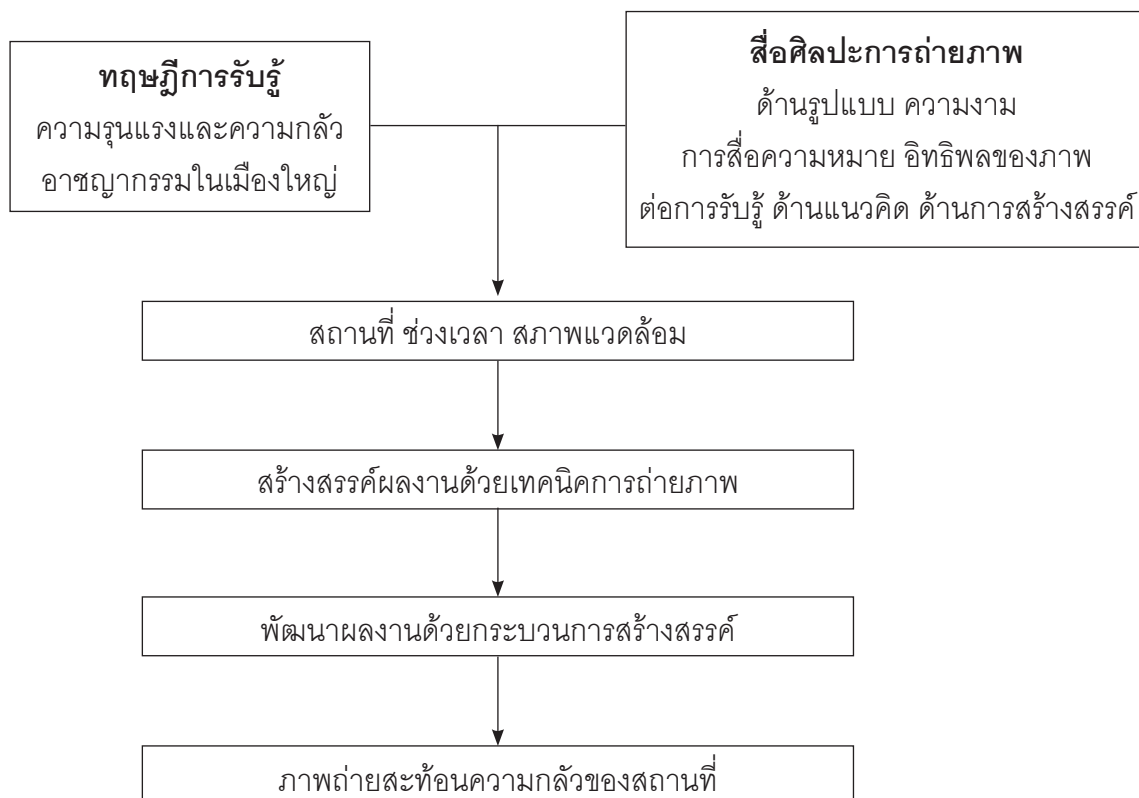
ถ่ายภาพในพื้นที่ที่มีลักษณะเป็นจุดเสี่ยงของการเกิดเหตุอาชญากรรมเวลากลางคืนในเขตกรุงเทพมหานคร โดยถ่ายทอดเป็นศิลปะสื่อภาพถ่าย

ความรุนแรง หมายถึง ความรู้สึกกลัว อันตรายจากการเกิดเหตุอาชญากรรม

ความสงบ หมายถึง ความเงียบ ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นหลังเที่ยงคืนจนถึงก่อนพระอาทิตย์ขึ้น

ศิลปะสื่อภาพถ่าย หมายถึง การใช้ภาพถ่ายเป็นองค์ประกอบหลักในการถ่ายทอดความคิด

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเชิงสร้างสรรค์ชุดนี้ได้ดำเนินการวิจัยตามระเบียบวิธีการสร้างสรรค์งานและขั้นตอนการวิจัย จำแนกได้เป็น 5 ขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาหลักแนวคิดทฤษฎีจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวกับอาชญากรรม ความกลัว การรับรู้ข้อมูลข่าวสารและลักษณะพื้นที่ที่เคยเกิดเหตุอาชญากรรม และศิลปะภาพถ่าย ศึกษารูปแบบและแนวคิดของผลงานทางทัศนศิลป์ของศิลปินที่เกี่ยวข้องด้านแนวคิด กับผลงานของศิลปินที่เกี่ยวข้องด้านการสร้างสรรค์ โดยศึกษาเทคนิค

กระบวนการทำงาน การจัดแสดงงาน การนำเสนอผลงาน และภาพรวมของงาน

ใช้การสอบถามและสัมภาษณ์

- 1) สอบถามเจ้าหน้าที่ตำรวจเพื่อให้ได้ข้อมูลของการเกิดเหตุในสถานที่ต่าง ๆ

- 2) สัมภาษณ์ช่างภาพมืออาชีพและผู้เกี่ยวข้องในสายงานสื่อสร้างสรรค์ ถึงเทคนิควิธีการถ่ายภาพให้สื่ออารมณ์

2. เลือกสถานที่ในการถ่ายภาพและลงพื้นที่ภาคสนาม นำข้อมูลเกี่ยวกับพื้นที่ที่เคยเกิดเหตุอาชญากรรม พื้นที่เสี่ยงต่อการเกิด

อาชญากรรม และคำแนะนำของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ทำการสำรวจพื้นที่ที่สามารถถ่ายทอดบรรยากาศของสถานที่กระตุ้นการรับรู้ถึงความรุนแรง ความรู้สึกไม่ปลอดภัย ในกรุงเทพมหานคร สรุปพื้นที่ในการถ่ายภาพ

3. สร้างสรรค์ผลงาน นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ สังเคราะห์ตามแนวคิดทฤษฎีที่ศึกษา คือ แนวคิดเกี่ยวกับการรับรู้ อารมณ์ความรู้สึก แนวคิดเกี่ยวกับศิลปะภาพถ่าย จากนั้นทำการร่างต้นแบบ และสร้างสรรค์ผลงาน นำเทคนิคที่ศึกษามาทดลองใช้ทั้งการถ่ายภาพ การจัดวาง เทคนิควิธีการ สถานที่ การถ่ายทอด ลงพื้นที่เพื่อทดลองถ่ายภาพบรรยากาศของสถานที่ที่เลือกไว้บางแห่ง โดยใช้เลนส์มุมกว้างที่ระยะ 17-40 มม. และทดลองใช้มุมมองที่หลากหลาย เช่น มุมก้ม มุมเงย มุมปกติ ภาพแนวตั้ง แนวนอน เพื่อเป็นแนวทางในการคัดเลือกมุมมองที่ส่งผลต่อการรับรู้บรรยากาศความรุนแรงในความสงัดมากที่สุด

4. พัฒนาผลงาน นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ สังเคราะห์ในรูปแบบขององค์ประกอบศิลป์ ความเป็นเอกภาพ การสื่อความหมาย และสรุปตามกรอบแนวคิด โดยมีเรื่องราวของ ศิลปะสื่อภาพถ่าย: ความรุนแรงในความสงัด พัฒนาผลงานถ่ายภาพ เพื่อเพิ่มมุมมองในการมองเห็นให้น่าสนใจ

5. การสรุปผลงาน เมื่อได้ข้อมูลในการปรับปรุงแล้วจึงรวบรวมและนำมาสร้างสรรค์ผลงานจริง เป็นภาพขนาดใหญ่ จำนวน 21 ภาพ แล้วนำไปจัดแสดง

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษารูปแบบและแนวคิดของผลงานทางทัศนศิลป์ของศิลปินที่เกี่ยวข้องด้านแนวคิด ได้แก่ ผลงานของ โมริ ริเวอร์ ฮิโรโต (Mori River Hiroto) ไทน์ โปปปี้ (Tine Poppe) อีโด โซโล (Edo Zollo) กอร์ดอน โดโนฟาน (Gordon Donovan) และ เอ็ดวาร์ด มุงค์ (Edvard Munch) การรวบรวมผลงานที่เกี่ยวข้องด้านแนวคิดแบ่งได้เป็น 3 ส่วนคือ 1) แนวคิดในการถ่ายทอดแง่ลบของเมือง ศิลปินสื่อถึงเรื่องทัศนียภาพและบรรยากาศลักษณะเป็นภาพถ่ายมุมที่ไม่น่าดูในบริเวณต่าง ๆ ด้วยมุมมองระดับสายตา 2) การถ่ายทอดบรรยากาศตอนกลางคืนที่มีความเงียบเหงาแตกต่างจากเวลากลางวันที่มีผู้คนสัญจรจำนวนมาก ลักษณะของภาพจะมีการทิ้งพื้นที่ว่างที่เป็นมุมมืด 3) ความอันตรายหรือความน่ากลัว ศิลปินสื่อสารอย่างตรงไปตรงมาถึงสถานที่ที่เปลี่ยว ร้าง หรือเป็นสถานที่ที่เคยเกิดเหตุอาชญากรรม มีรายละเอียดของเรื่องราวและพื้นผิวในภาพมากที่สุดเมื่อเทียบกับสองแนวคิดแรก จึงนำการถ่ายทอดลักษณะของสถานที่จริงที่มีรายละเอียดมาก เน้นพื้นผิวช่วยกระตุ้นความรู้สึกเป็นแนวทางในการถ่ายทอดความรุนแรงในความสงัด

ผลงานของศิลปินที่เกี่ยวข้องด้านการสร้างสรรค์ผลงาน ประกอบด้วย ไดโด โมริยามา (Daido Moriyama) ทาคูมะ นากาฮิระ (Takuma Nakahira) และ จอน ดีเบอร์ (Jon Deboer) ผลงานที่เกี่ยวข้องด้านการสร้างสรรค์ผลงานทั้งหมดเป็นการถ่ายภาพขาวดำที่มีความตัดกันของแสงสูง (High contrast) เพื่อถ่ายทอด

เรื่องราวของเมือง โดยเฉพาะของจอห์น ดีเบอร์ (Jon Deboer) ที่เน้นเรื่องอารมณ์ความรู้สึก ลึกซึ้งของเมืองหลังเวลาเที่ยงคืนที่ดูน่าค้นหาด้วย มุมมองที่หลากหลาย

การเลือกสถานที่ในการถ่ายภาพและ ลงพื้นที่ภาคสนามจากการสัมภาษณ์และคำแนะนำของเจ้าหน้าที่ตำรวจ จากการสำรวจพื้นที่พบว่าบางพื้นที่ไม่สามารถนำมาใช้ได้ เนื่องจากเป็นพื้นที่เปิดกว้างมากเกินไปจึงดู ไม่ได้บรรยากาศของความรุนแรง หรือพื้นที่ มีการปรับปรุงเรียบร้อยแล้ว เช่น ซ่อมบำรุงระบบ ส่องสว่าง ปรับปรุงผิวถนน ทาสีกำแพงใหม่ หรือ มีการก่อสร้าง ฯลฯ ทำให้บรรยากาศที่เคยมี สูญเสียไป สรุปพื้นที่ในการถ่ายภาพได้จำนวน 21 ที่ จาก 11 เขต อันได้แก่หลักสี่ บางเขน บางซื่อ จตุจักร บางพลัด ธนบุรี บางกอกน้อย สาทร พญาไท ปทุมวัน และบางรัก

การสร้างสรรคผลงานโดยลงพื้นที่ เพื่อทดลองถ่ายภาพบรรยากาศของสถานที่ ที่เลือกไว้บางแห่ง โดยใช้เลนส์มุมกว้างที่ระยะ 17-40 มม. และทดลองใช้มุมมองที่หลากหลาย เช่น มุมก้ม มุมเงย มุมปกติ ภาพแนวตั้ง แนวนอน เพื่อเป็นแนวทางในการคัดเลือก มุมมองที่ส่งผลต่อการรับรู้บรรยากาศความ รุนแรงในความสดมากที่สุด การถ่ายส่วนใหญ่ ต้องใช้ไฟฉายระบายน (light painting) เพื่อเพิ่ม แสงบางมุมที่มีมืดมากหรือบริเวณที่ต้องการเก็บ รายละเอียดของพื้นผิวให้ชัดเจนขึ้น ทดลอง นำขยะ เช่น ขวดน้ำ ขวดเปียร์ กระป๋องเปียร์ ก้นบุหรี่วางไว้ในพื้นที่ และเห็นว่าพื้นทำให้เกิด มิติ เกิดการสะท้อน และดูสกปรกมากขึ้นด้วย

เพื่อช่วยในการสื่อความหมาย พร้อมทั้งทดลอง ปรับลักษณะของแสงสีและเทคนิคคลิกกัน 5 แบบ คือ แสงธรรมชาติ ลดแสง ฉายแสงสีแดง ย้อมสี และภาพขาวดำ จากภาพที่ทดลองถ่ายทั้งหมด ผู้วิจัยสรุปได้ว่าลักษณะของแสงธรรมชาติยังไม่ น่าดึงดูดความสนใจ เพราะลักษณะของแสงสี ดูเป็นปกติเหมือนที่เคยเห็นทั่วไป แต่หากเพิ่ม เทคนิคของการลดแสง จะช่วยให้ภาพดูแปลกตา แห้งและหม่นยิ่งขึ้น นอกจากนี้การย้อมแสงสีฟ้า ทำให้ภาพดูเย็นลึกซึ้ง และการเปลี่ยนเป็นภาพ ขาวดำช่วยลดเรื่องการรับรู้เรื่องสีจะทำให้เกิด ความรู้สึกกดดันเข้ากับบรรยากาศด้านลบได้ดี ด้านมุมมองของภาพ มุมมองที่คาดว่าจะเลือก ใช้มี 2 ระดับ คือ มุมระดับสายตาและมุมต่ำ มุมระดับสายตาทำให้ผู้ชมมีความรู้สึกเหมือนมี ส่วนร่วมเข้าไปอยู่ในสถานที่นั้น มุมต่ำทำให้เกิด ความรู้สึกถึงความมีพลัง ความยิ่งใหญ่ของ สถานที่ที่มีมากกว่าผู้ชม โดยการเลือกมุมระดับ สายตาหรือมุมต่ำขึ้นอยู่กับลักษณะบริเวณพื้นผิว (texture) ที่มีอยู่ในสถานที่

การพัฒนาผลงาน เนื่องจากการทดลอง ถ่ายภาพครั้งที่ 1 พบว่ามุมมองที่ได้ไม่กว้างมาก พอที่จะเพิ่มพื้นที่ในการรับรู้ของผู้ชม ถึงแม้ว่า ส่วนใหญ่จะถ่ายภาพจากเลนส์มุมกว้างแล้ว แต่เนื่องจากขนาดมีผลต่อการรับรู้จะทำให้ผู้ชม เกิดความสนใจมากขึ้น สอดคล้องกับ ถวิล ธาราโกชน์ และ ศรัณย์ ศิริสุข (Tarapod & Sirisuk, 2002) ว่าลักษณะของสิ่งเร้า (stimulus characteristic) ที่ทำให้นักบุคคลเกิดความใส่ใจ คือความเข้ม (intensity) เช่น แสง สี เสียง และ ขนาด เป็นต้น ผู้วิจัยจึงทดลองถ่ายภาพในมุม

ที่กว้างขึ้นโดยการถ่ายแพนหลายภาพแล้วนำภาพมาต่อกัน (photo stitching) เพื่อเพิ่มมุมมองในการมองเห็นที่น่าสนใจ มีผลกระทบต่อการรับรู้ ให้ผู้ชมรู้สึกเสมือนยืนอยู่ในภาพ ทั้งยังเพิ่มขนาดให้ภาพให้สามารถพิมพ์ในขนาดใหญ่ขึ้นจากการพัฒนาการถ่ายภาพด้วยการต่อภาพพบว่าภาพถ่ายพาโนรามาในแนวนอนช่วยเพิ่มการรับรู้บรรยากาศของสถานที่ได้มากกว่าพาโนรามาแนวตั้ง และความกว้างของการถ่ายภาพในระยะปกติ การปรับสีภาพเป็นขาวดำจะช่วยลดเรื่องการรับรู้เรื่องสีและทำให้เกิดบรรยากาศของความกดดันน่ากลัว และปรับความตัดกันของแสง (contrast) ให้จัดขึ้นช่วยเพิ่มความรู้สึกรุนแรงได้มากขึ้น

สรุปผลการวิจัยส่วนที่ 1

1. ปัจจัยของสังคมยุคปัจจุบันที่ก่อให้เกิดความรุนแรง ความรู้สึกไม่ปลอดภัย ในบรรยากาศของกรุงเทพมหานครตอนกลางคืน

การถ่ายภาพชุดนี้เป็นการถ่ายภาพเมือง (cityscape photography) เป็นภาพถ่ายจำนวน 21 ชิ้นจากพื้นที่ 11 เขตในกรุงเทพมหานครที่ถ่ายทอดความรุนแรงในความเจ็บปวดกลางคืนของกรุงเทพมหานคร เพื่อให้ผู้ชมรู้สึกถึงบรรยากาศไม่ปลอดภัย โดยมีปัจจัยทางสังคมดังนี้

1.1 พื้นที่ที่ขาดความเป็นระเบียบ มีขยะข้าวของวางอยู่กำแพงสกปรกมีการขีดเขียนพื้นผิวหยาบ และแสงไฟส่องสว่างไม่ทั่วถึงสอดคล้องกับ Lorence et al. (2013) ว่าสภาพแวดล้อมหรือสัญลักษณ์บางอย่างที่สื่อถึงการขาดการดูแล เช่น ฝุ่น ภาพกราฟิตี ขยะ กระแฉกแตก

หรืออาคารบ้านเรือนที่มีสภาพเสื่อมโทรม รกร้าง ส่งผลให้เกิดความกลัวอาชญากรรม ลักษณะของพื้นที่ที่ถ่ายทอดความรุนแรงในความเจ็บปวดกลางคืน สามารถแบ่งได้ 3 รูปแบบ คือ พื้นที่ที่เป็นซอยลึกและกว้าง พื้นที่ที่เป็นตรอกหรือซอยแคบ พื้นที่ที่มีมุมซับซ้อนหรือมีทางแยก พื้นที่ที่รกร้าง

1.2 การสร้างสรรค์ผลงานที่จะถ่ายทอดบรรยากาศของสถานที่ให้กระตุ้นการรับรู้ถึงความรุนแรง ความรู้สึกไม่ปลอดภัย ในกรุงเทพมหานครที่เจ็บปวดยามค่ำคินองค์ประกอบในการถ่ายภาพที่เป็นผลมาจากลักษณะของสถานที่

- พื้นที่ที่เป็นซอยลึกและกว้าง จะเห็นเส้นนำสายตาในทิศทางเดียว พุ่งตรงไปด้านหน้า

- พื้นที่ที่เป็นตรอกหรือซอยแคบที่ต้องแพนกล้องเพิ่มหรือถอยออกจากซอยเพื่อถ่ายจากด้านหน้าเข้าไป ทำให้เกิดการเปรียบเทียบบรรยากาศที่แตกต่างระหว่างในซอยและปากซอย

- พื้นที่ที่มีมุมซับซ้อนหรือมีทางแยก ชวนให้คิดว่าเส้นทางที่แยกออกคือทางหนีของผู้ชมหรือทางมาของใจและเห็นความแตกต่างระหว่างในซอยและปากซอย

- พื้นที่ที่รกร้างส่วนใหญ่ประกอบด้วยต้นไม้ แสงสว่างส่องน้อย ทำให้ต้องใช้เวลาในการถ่ายนานจึงเห็นความเคลื่อนไหวของพุ่มไม้ ช่วยสร้างบรรยากาศความไม่นิ่งในความเจ็บปวดได้

2. การสร้างสรรค์ผลงานศิลปะสื่อภาพถ่าย โดยถ่ายทอดบรรยากาศของสถานที่ให้กระตุ้นการรับรู้ถึงความรุนแรง ความรู้สึกไม่ปลอดภัย ในกรุงเทพมหานครที่เจียบสัจดยามค่าคืน

2.1 มุมมองในการถ่ายภาพมี 2 ลักษณะใหญ่ คือ มุมระดับสายตาและมุมต่ำ แต่จะมีการกดหรือแยกกล้องขึ้นบ้างเล็กน้อยเพื่อให้ได้มุมของภาพที่สอดคล้องกับลักษณะพื้นที่นั้นๆ เช่น หากต้องการให้เห็นพื้นจะกดกล้องลงเล็กน้อย แต่หากต้องการให้เห็นความสูงของตึกหรือต้นไม้ที่อยู่ด้านบนจะแยกกล้องขึ้น

2.2 เทคนิคการต่อภาพ (stitching) เป็นภาพพาโนรามาช่วยเปิดมุมมองในการมองเห็นให้กว้างขึ้น เนื่องจากภาพมุมแคบทำให้เกิดข้อจำกัดในการรับรู้อารมณ์ การเปิดรูปแบบการรับรู้ให้กว้างกว่าองศาของตามนุษย์ และการพิมพ์ภาพขนาดใหญ่ทำให้กระตุ้นการรับรู้ของผู้ชมให้รู้สึกเหมือนยืนอยู่ในภาพ สอดคล้องกับวันชัย มีชาติ (Meechart, 2001) กล่าวถึงลักษณะของสิ่งเร้าที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้มีลักษณะภายนอกที่ดึงดูดความสนใจที่มีความเข้มความใหญ่ช่วยดึงดูดความสนใจได้ดีกว่าสิ่งที่มีขนาดเล็ก

ภาพที่ 1 ตัวอย่างผลงานภาพถ่ายที่ใช้มุมระดับสายตาคู่กับเลนส์ระยะไกล (telephoto lens) ถ่ายในซอยที่มีความลึกและมีมุมอับซับซ้อนเพื่อดึงเน้นมิติของภาพที่อยู่ระยะไกลเหมือนขณะเราเดินเข้าไปจะต้องมองสังเกตทางเพื่อระวังภัยด้านหน้า และดูว่าต้องเดินผ่านอะไรบ้าง ทั้งมิติของภาพที่อยู่จากหน้าจะไม่ชัดเจนเหมือนการมองด้วยสายตาคนปกติ

ภาพที่ 2 ตัวอย่างผลงานภาพถ่าย ภาพอยู่ในระดับสายตา เน้นการถ่ายภาพมุมต่ำ (low angle shot) ทำให้สิ่งที่ถูกถ่ายดูมีพลังอำนาจ ถ่ายโดยใช้เลนส์มุมกว้าง (wide angle lens) ที่มีส่วนทำให้ขอบภาพกว้างกว่าปกติ ทิศทางพุ่งไปด้านหน้าที่มีความมืด ไม่ชัดเจน ผสมกับเรื่ององค์ประกอบศิลป์เรื่องลักษณะผิวที่ปรากฏให้เห็นทำให้เกิดความรู้สึกทางอารมณ์ ทั้งจากการสัมผัสโดยตรง (tactile texture) หรือการสัมผัสด้วยการมองเห็น (visual texture) ซึ่งเกิดจากประสบการณ์ที่เคยรับรู้ลักษณะผิวมาก่อนทำให้เกิดความรู้สึกได้แม้ไม่ได้สัมผัสผิวนั้น พื้นผิวจึงมีส่วนช่วยในการกระตุ้นปลุกเร้าความรู้สึกทางอารมณ์ได้ การถ่ายภาพพื้นผิวหยาบไม่เรียบ ทำให้เกิดน้ำหนักของแสงเงาที่ชัดเจน ให้ความรู้สึกหยาบกระด้าง แข็ง นรก ลัว ลึกกลับน่าค้นหา เกิดเป็นความรู้สึกลวงตา

2.3 แนวทางของศิลปินที่ได้นำมาใช้คือการถ่ายทอดในรูปแบบของภาพขาวดำที่มีความตัดกันของแสงมาก (high contrast) เพื่อเน้นบรรยากาศให้ดูมีความกดดัน โทนขาวดำช่วยทำให้สามารถนำเสนอเรื่องของ ความมืดได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น และเรื่องของพื้นผิวในงาน

ของมุงคีใช้ความหยาบกระด้างเพื่อเพิ่มกระตุ้นความรู้สึกรุนแรงให้มากขึ้น ส่วนการใช้มุมมองพาโนรามาเป็นสิ่งที่ต่างจากผลงานของศิลปินที่ยกมาส่วนใหญ่จะถ่ายภาพในระยะปกติที่เลนส์สามารถรับมุมมองนั้น ๆ ได้

สรุปผลการวิจัยส่วนที่ 2

1. การรับรู้ข่าวสารจำนวนมากมีส่วนทำให้ความรู้สึกหวาดกลัวต่อภัยอาชญากรรมของประชาชนเพิ่มสูงขึ้น นอกจากนี้สภาพแวดล้อมสามารถกระตุ้นให้เกิดความกลัวได้ โดยไม่ต้องขึ้นอยู่กับสิ่งที่เกิดขึ้นจริงแต่สามารถใช้สิ่งเร้าเพื่อกระตุ้นให้เกิดความกลัวได้

2. การสร้างสรรค์ผลงานนี้เกิดจากประสบการณ์ตรงของผู้วิจัยที่มักรู้สึกถึงความไม่ปลอดภัยในสถานที่ต่างๆ ของกรุงเทพมหานคร จนบางครั้งกลายเป็นความกลัวที่เกิดจากจินตนาการมากกว่าความเป็นจริง ดังนั้น ผู้วิจัยจึงต้องการสร้างสรรค์ผลงานให้กระตุ้นการรับรู้ถึงความรุนแรง ความรู้สึกไม่ปลอดภัยในกรุงเทพมหานครเป็นผลงานภาพถ่าย เพราะภาพถ่ายไม่ได้เป็นเพียงการสะท้อนสิ่งที่อยู่ตรงหน้าออกมาเท่านั้น แต่ยังเป็นสื่อศิลปะที่มีความสมจริง สามารถกระตุ้นการรับรู้และความรู้สึกของผู้ชมได้เป็นอย่างดี

3. จากการทดลองค้นพบว่า ขนาดของภาพที่แคบไปเป็นข้อจำกัดในการรับรู้ภาพ จึงใช้เทคนิคต่อภาพ (stitching) เป็นพาโนรามาเพื่อขยายมุมมองในการรับรู้และช่วยเพิ่มคุณภาพของไฟล์ภาพให้สามารถพิมพ์ในขนาดใหญ่ขึ้นได้ ซึ่งขนาดภาพที่ใหญ่ทำให้ผู้ชมรู้สึกเหมือนเข้าไปมีส่วนร่วมอยู่ในภาพ ทำให้เกิดการรับรู้ถึงบรรยากาศความรุนแรงในสถานที่นั้นได้ดีขึ้น

4. บริบทและสิ่งเร้าที่ช่วยกระตุ้นให้เกิดความรู้สึกความกลัวในความรุนแรง ประกอบด้วยสภาพแวดล้อมหรือสัญลักษณ์บางอย่างที่สื่อถึง

การขาดการดูแล เช่น อาคารบ้านเรือนที่มีสภาพเสื่อมโทรม รกร้าง ภาพกราฟิติ หรือขยะ โดยเพิ่มความชัดเจน (clarity) ของพื้นผิวช่วยให้สื่อความหมายได้ดียิ่งขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

แนวคิดในการสร้างสรรค์ผลงานของผู้วิจัยเกิดจากความรู้สึกไม่ปลอดภัยในการเดินทางเวลากลางคืนในกรุงเทพมหานคร เป็นความกลัวอันตรายเป็นที่วิตกกังวลและทรัพย์สินด้วยศิลปะสื่อภาพถ่าย เพราะการถ่ายภาพเป็นการนำเสนอความเป็นจริงที่เกิดขึ้นในสังคมปัจจุบัน การใช้เครื่องมือระบบดิจิทัลทั้งกล้องถ่ายภาพดิจิทัลและโปรแกรมปรับแต่งภาพทำให้สามารถปรับปรุงภาพเพื่อให้สื่อความหมายที่ต้องการได้ชัดเจนยิ่งขึ้น กระบวนการสร้างสรรค์ผลงานเริ่มจากการสำรวจค้นหาสถานที่ที่มีองค์ประกอบในการสื่อสารความรู้สึกไม่ปลอดภัย เช่น ตรอก ซอยที่มีมุมอับลับตา ซอยลึก เปลี่ยว ภาพวิวถนนไม่เรียบร้อย แสงไฟส่องสว่างไม่ทั่วถึง เป็นพื้นที่รกร้าง มีขยะ หรือการเขียนกราฟิติ เป็นต้น สอดคล้องกับ Lorence et al. (2013) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความกลัวอาชญากรรมกับสิ่งแวดล้อมพบว่าสภาพแวดล้อมหรือสัญลักษณ์บางอย่างที่สื่อถึงการขาดการดูแล เช่น ฝุ่น ภาพกราฟิติ ขยะ กระเจกแตก หรืออาคารบ้านเรือนที่มีสภาพเสื่อมโทรม รกร้าง นั้นส่งผลให้เกิดความกลัวอาชญากรรม จากนั้นจึงเข้าไปทดลองถ่ายภาพเพื่อหาองค์ประกอบและการจัดองค์ประกอบที่เหมาะสม โดยได้เลือกใช้มุมต่ำและมุมระดับสายตาเพื่อให้วัตถุมีพลัง

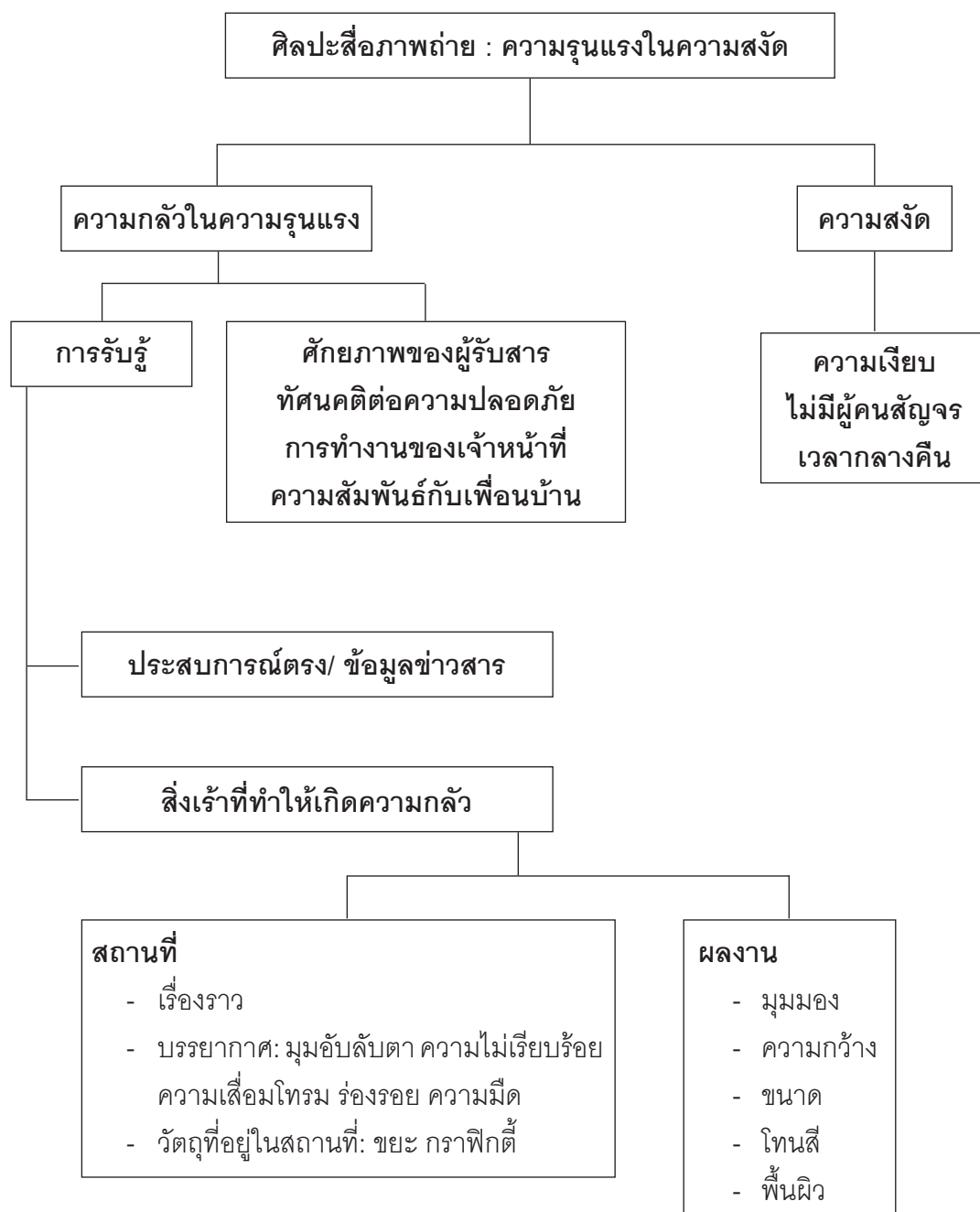
อำนาจมากกว่าและเหมือนผู้ชมได้เข้าไปอยู่ในสถานที่จริง

จากการทดลองได้ค้นพบว่าความกว้างของภาพที่แคบไปเป็นข้อจำกัดในการรับรู้ภาพจึงต่อภาพ (stitching) เป็นพาโนรามาเพื่อขยายมุมมองในการรับรู้และช่วยเพิ่มคุณภาพของไฟล์ภาพให้สามารถพิมพ์ในขนาดที่ใหญ่ขึ้นได้ โดยทดลองพิมพ์ชิ้นงานจริง 2 ขนาด คือ กว้าง 42 x ยาว 90 เซนติเมตร เปรียบเทียบกับขนาด กว้าง 70 x ยาว 150 เซนติเมตร ซึ่งภาพถ่ายพาโนรามาขนาดใหญ่สามารถทำให้เกิดการรับรู้ความรู้สึกเหมือนเข้าไปยืนอยู่ในบรรยากาศนั้นได้จริงเพราะมีขนาดกว้างกว่าองค์ในการรับภาพของสายตามนุษย์ปกติ ประกอบกับสิ่งแวดล้อม วัตถุ ความเงียบสงัดในภาพช่วยให้ภาพสามารถสะท้อนให้เห็นถึงความรุนแรง

ไม่ปลอดภัยในความสงบของกรุงเทพมหานครได้

สังคมสภาพแวดล้อมสามารถกระตุ้นให้เกิดความกลัวได้โดยไม่ต้องขึ้นอยู่กับสิ่งที่เกิดขึ้นจริง แต่สามารถใช้สิ่งเร้าเพื่อกระตุ้นให้เกิดความกลัวได้ หากยังได้รับข้อมูลมากยิ่งทำให้เกิดความกลัว แต่ในขณะเดียวกันไม่ได้ขึ้นอยู่กับการรับข้อมูลเท่านั้น แต่ขึ้นอยู่กับสิ่งเร้าด้วย คือ บรรยากาศและสภาพแวดล้อม สอดคล้องกับ Park (2008) และ Lorence et al. (2013) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความกลัวอาชญากรรมกับสิ่งแวดล้อม พบว่า สภาพแวดล้อมหรือสัญลักษณ์บางอย่างที่สื่อถึงการขาดการดูแล เช่น ฝุ่น ภาพกราฟิติ ขยะ กระเจกแตก หรืออาคารบ้านเรือนที่มีสภาพเสื่อมโทรม รกร้าง นั้นส่งผลให้เกิดความกลัวอาชญากรรม

องค์ความรู้ในการสร้างสรรค์ผลงาน ศิลปะสื่อภาพถ่าย : ความรุนแรงในความสงบ

ในอดีตการถ่ายภาพเป็นเพียงการบันทึกภาพเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นของมนุษย์หรือกิจกรรมในแต่ละวัน เมื่อเวลาผ่านไปการถ่ายภาพถือเป็นการบันทึกเวลาและพื้นที่ (time and space) ผ่านสายตาและความรู้สึกของมนุษย์ในเวลาช่วงนั้น (Wright, 2016) การวาดไม่สามารถสื่อความเป็นจริงได้เท่ากับภาพถ่าย เพราะภาพถ่ายสามารถถ่ายทอดความงามได้ทันทีเพียงแค่ใช้กล้องถ่ายภาพดังที่ Walton (as cited in Wilson, 2013) เสนอว่าภาพถ่ายได้นำเสนอความเป็นจริงอย่างถูกต้องแท้จริงและตรงไปตรงมา ความสามารถนี้ถือเป็นลักษณะเด่นของภาพถ่ายที่สามารถถ่ายทอดจากมุมมองและแนวคิดของช่างภาพได้ชัดเจน ทั้งยังสามารถทำให้ผู้ชมเชื่อตามได้ทันที และสอดคล้องกับ Lopes (as cited in Wilson, 2013) ว่าการมองวัตถุผ่านภาพถ่าย สามารถกระตุ้นให้เกิดความสนใจเห็นได้เห็นสิ่งนั้นโดยตรงแล้วยังมีความชัดเจน ถูกต้อง และจริงใจ

ในยุคต่อมาเมื่อการถ่ายภาพได้รับการพัฒนาให้สามารถปรับปรุงแก้ไขภาพหลังการถ่ายได้โดยเฉพาะในระบบดิจิทัล ทำให้ลักษณะของภาพไม่สามารถถูกยืนยันได้ว่าเป็นความจริงที่ถูกต้องได้ อาจเรียกได้ว่าเป็นภาพลวงตาเป็นการแสดงความคลุมเครือระหว่างความจริงกับจินตนาการ ดังที่ Mitchell (as cited in Thonglert, 2002) กล่าวว่าภาพดิจิทัล เป็นสิ่งที่คลุมเครือระหว่างความจริงกับจินตนาการ การพัฒนากระบวนการสร้างภาพด้วยคอมพิวเตอร์ทำให้เกิดคำถามเกี่ยวกับคุณค่าของภาพถ่าย

ด้านเป็นความจริง (realism) และนำไปสู่การโต้แย้งเกี่ยวกับความเป็นจริงในภาพว่าเป็นสิ่งที่ไม่อาจยืนยันได้ เพราะภาพถ่ายดิจิทัลสามารถทำให้เกิดความสมบูรณ์มากเกินไป (too perfect) และเกินจริง (too real) เป็นความสมบูรณ์ที่มนุษย์ไม่อาจเห็นได้ตามปกติ และสอดคล้องกับ Wright (2016) กล่าวว่าเทคโนโลยีทำให้ทั้งการถ่ายภาพและการนำภาพจากแหล่งอื่นมาประยุกต์ใช้ใช้งานได้ง่ายขึ้น แต่อาจลดความน่าเชื่อถือของภาพลงเพราะไม่สามารถพิสูจน์ได้ว่าภาพผลงานชิ้นสุดท้ายไม่มีการแต่งเติมเพิ่มมากกว่าความจริง

REFERENCES

- Bangthmai, E. (2013). Composition for Bhooting. Nonthaburi: IDC Premier. (in Thai)
- Brantingham, P. J., & Brantingham, P. L. (1990). Situational crime prevention in practice. Canadian journal of criminology, 32, 17-40. (in Thai)
- Buacharoen, S. (2011). Artistic elements for photographers. Bangkok: M.I.S. (in Thai)
- Bubpachat, K. (1996). The fear of crimes among women. Master of Arts (Sociology), Graduate School, Thammasat University. (in Thai)
- Central Information Technology Center. (2015). Statistics of 5 criminal cases.

- Retrieved September 15, 2016, from <http://gis.police.go.th/cstat/stat/arr-percent/all> (in Thai)
- Chayawatana, K. (2001). Using photograph. In Teaching Publications of Introduction of Photograph and Movie. 14th edition. Bangkok: Prachumchang. (in Thai)
- Chummanikul, P. (2000). Peoples fear of crime. Master Degree of Arts, Political Science, Graduate School, Ramkhamhaeng University. (in Thai)
- Horayangkura, V. (2006). Human behavior with environment: behavioral norms for design and planning. 6th edition. Bangkok: Chulalongkorn University Press. (in Thai)
- Intuyos, N. (2013). General psychology. Bangkok: Chulalongkorn University Press. (in Thai)
- Jaruwannakorn, C. (2005). The creation of print product advertising photography by using gestalt theory. Master of Fine and Applied Arts Program in Creative Arts Department of Creative Arts, Faculty of Fine and Applied Arts, Chulalongkorn University. (in Thai)
- Keawkungwan, S. (2008). Personality psychology (know them know yourself). Bangkok: Moh-Chao-Ban Publishing House. (in Thai)
- Lorence, T. et al. (2013). Fear of crime and the environment: systematic review of UK qualitative evidence. Retrieved February 20, 2018, from <https://bmcpublichealth.biomedcentral.com/articles/10.1186/1471-2458-13-496>
- Meechart, W. (2001). Public Service organization behavior. Bangkok: Chulalongkorn University Press. (in Thai)
- Mukdamanee, V. (2010). Photos and Art. Fine Art Magazine. (January 2010): 96 - 99. (in Thai)
- Nakwatchara, W. (2003). Psychopath. 2nd edition. Bangkok: Amarin Printing & Publishing. (in Thai)
- National Statistical Office. (2015). Travel situation in Thailand: Bangkok in 2009-2015. Retrieved September 20, 2016, from <http://service.nso.go.th/nso/web/statseries/statseries23.html> (in Thai)
- Neungnorad, Y. (2015). Foundation to Psychology. Bangkok: Odeon Store. (in Thai)
- Nienvitton, K. (2012). The environmental design to decrease the opportunity of crime in residential area in urban community of Bangkok.

- An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree Master of Urban and Environmental Planning Program in Urban and Environmental Planning Department of Urban Design and Planning Graduate School, Silpakorn University. (in Thai)
- Noppaked, R. (1997). Psychology of perception. Bangkok: Prakaipreuk Printing. (in Thai)
- Park, J. (2008). Modeling the role of fear of crime in pedestrian navigation. Retrieved February 20, 2018, from https://vpn.chula.ac.th/+CSCO+0075676763663A2F2F66726E6570752E63656264687266672E70627A++/do_cview/304357417?accountid=15637
- Patintu, Ch. (2001). Visual Arts enlightenment. Bangkok: Kurusapa Business Organization. (in Thai).
- Peter, S. (2006). Graphic design. Bangkok: Odeon Store. (in Thai)
- Research Division of Office of Police Strategy. (2016). Report of Creating Measuring Tool of Fear of Crime. Retrieved September 20, 2016, from <http://research.police.go.th/index.php/component/content/article/13-public-relations/general-news/113-15092559> (in Thai)
- Sanasen, O. (2010). Photo ART. Contemporary & Fine Art Photography Magazine. (March 2010): 12 – 19. 2010 (in Thai)
- Setthawat, T. (2007). Visual art: communication design. Bangkok: Lakthaichangpim. (in Thai).
- Soonphongsri, K. (2011). Modern art. Bangkok: Chulalongkorn University Press. (in Thai)
- Suwanatud, Ch. (2004). Psychology and developmental psychology. Bangkok: Encyclopedia of Education Project Faculty of Education, Srinakharinwirot University. (in Thai)
- Suwannanon, A. (2012). Report of analyze and produce of public sector crime statistics the country (under the survey of crime statistics of public sector in 2012). Doctor of Philosophy Program, Criminology, Justice and Social Justice, Suan Dusit Rajabhat University. (in Thai)
- Suwansang, K. (1997). General psychology. Bangkok: Aksorn Vithaya. (in Thai)
- Tarapod, T. & Sirisuk, S. (2002). Human behavior and self-development. Bangkok: Tipwisut. (in Thai)

- The Institute for Economics and Peace. (2016). 2016 Global Peace Index rankings. Retrieved September 20, 2016, from http://static.visionofhumanity.org/sites/default/files/Global%20Peace%20Index%20Report%202016_0.pdf
- Thonglert, G. (2002). Formation, signification, and imagination themes of photo-text target groups in printed advertisements. Doctoral Degree of Arts, Communication Arts, Chulalongkorn University. (in Thai)
- Tony, W. (1978). Conquer the fear. 2nd edition. Translate by Wongchai, K. Bangkok: Delphi Publishing. (in Thai)
- Yoskrai, K. (2007). Photography for communication. Bangkok: Triple Education. (in Thai)
- Wilson, D. (2013). Photography. In Gaut, B. & Lopes, D. editors. The routledge companion to aesthetics. 3rd edition. NY: Routledge. p. 585-595.
- Wright, T. (2016). The photography handbook. 3rd edition. NY: Routledge.